

JAROSŁAW KACZMAREK

OCENA KWALIFIKACYJNA PRZEDSIĘBIORSTW W RAMACH INSTRUMENTU SZYBKIEGO REAGOWANIA

Wprowadzenie

Opracowywane obecnie założenia systemu Instrumentu Szybkiego Reagowania (ISR) oraz strategia jego wdrażania w Polsce stanowią przedstawienie propozycji celów, zasad i funkcji oraz narzędzi, które konstytuować będą podstawę dla instytucjonalizacji nowego systemowego rozwiązania, służącego wspieraniu procesów restrukturyzacji przedsiębiorstw. Formułowane propozycje mają charakter kierunkowy, a przyjęte założenia poddane zostaną praktycznej weryfikacji, która nastąpi poprzez realizację projektu (programu pilotażowego) Instrumentu Szybkiego Reagowania.

Prace nad nowym rozwiązaniem o charakterze projektowym prowadzone są na zlecenie Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP)¹, a obecnie wkraczają w etap budowy rozwiązania systemowego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki – Poddziałanie 2.1.3. Wsparcie systemowe na rzecz zwiększenia zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw. Istotnym elementem programu pilotażowego ISR, przekładającego się w dalszej kolejności na odpowiedni moduł operacyjny w ramach rozwiązania systemowego ISR, jest prowadzony proces kwalifikacji przedsiębiorstw ubiegających się o pomoc publiczną. Jego istotą jest ocena stopnia zagrożenia bytu ekonomicznego przedsiębiorstwa oraz zakwalifikowanie go do odpowiedniej klasy ryzyka.

Źródła opracowania koncepcji ISR

Stan kryzysu gospodarczego i turbulencji w globalnym, regionalnym oraz krajowym systemie finansowym i ekonomicznym przekłada się na uwypuklenie podstawowych zagrożeń w postaci ograniczania poziomu krajowej produkcji, co prowadzi do osłabienia, a dalej do utraty płynności przez przedsiębiorstwa. Ostateczną konsekwencją może być ich bankructwo. Istniejące silne powiązania kooperacyjne potęgują ten proces poprzez pojawienie się zagrożenia wystąpienia efektu domina.

¹ *Założenia Instrumentu Szybkiego Reagowania oraz strategia jego wdrażania w Polsce*, opracowanie przygotowane w ramach Zadania 1, etap 1 i 2 projektu ISR, Małopolska Szkoła Administracji Publicznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków 2009, maszynopis powielony.

Takie warunki w zdecydowany sposób uzmysławiają potrzebę określonego reagowania na negatywne zjawiska w gospodarce, tym samym skłaniają do tworzenia narzędzi stałej analizy kondycji przedsiębiorstw. Wynikiem uzyskanych ocen jest podejmowanie działań wspierających procesy restrukturyzacji przedsiębiorstw, bowiem skutecznie i w odpowiednim momencie przeprowadzona restrukturyzacja może uratować przedsiębiorstwo jako samodzielny byt ekonomiczny, a nakłady poczynione przez państwo na te działania są zdecydowanie niższe aniżeli koszty ekonomiczne i społeczne spowodowane upadkiem przedsiębiorstw.

Działania wspierające procesy restrukturyzacji przedsiębiorstw są obecnie akceptowane i mocno promowane (*Strategia Lizbońska*) przez instytucje unijne, a sama Komisja Europejska traktuje priorytetowo stymulowanie działań związanych z odpowiedzią na kryzys². Jej kompetencje w tym zakresie koncentrują się na działaniach podejmowanych na poziomie wspólnotowym oraz na szerokich działaniach promujących dobre praktyki i nakłaniających do aktywności w tym zakresie rządy państw członkowskich. Po opracowaniu *Planu naprawy gospodarczej*, kolejnym krokiem było przyjęcie *Tymczasowych wspólnotowych ram prawnych*³, które normują otoczenie prawne w zakresie zdefiniowanych instrumentów wsparcia.

W swoich działaniach Komisja potwierdza, iż upadłość jest naturalnym elementem procesu prowadzenia działalności gospodarczej. Konieczne jest jednak zapewnienie takich rozwiązań systemowych, które sprawią, iż podmioty zagrożone bankructwem lub te, które już zbankrutowały będą miały szanse na ponowne spróbowanie swoich sił na rynku. Proces ten nazywany jest polityką drugiej szansy⁴.

Logika i struktura rozwiązania ISR

Logika projektowanego rozwiązania określona jest przez potrzebę zbudowania rozwiązania systemowego, jego kompleksowość oraz elastyczność i szybkość reagowania.

System ISR to intencjonalna i precyzyjnie określona forma pomocy publicznej dla przedsiębiorstw dotkniętych skutkami spowolnienia (kryzysu) gospodarczego lub/i globalnym kryzysem finansowym prowadzącym do zakłócenia mechanizmów działania gospodarki rynkowej. Istotą tej pomocy jest wsparcie procesu restrukturyzacji przedsiębiorstw i pomoc w jego przeprowadzeniu. Adresatami tego wsparcia są przedsiębiorcy, którzy nie są w stanie uzyskać finansowania niezbędnego do opracowania i wdrożenia strategii restrukturyzacyjnej.

² Komunikat Komisji do Rady Europejskiej: *Europejski plan naprawy gospodarczej*, Bruksela 26.11.2008.

³ Komunikat Komisji: *Tymczasowe wspólnotowe ramy prawne w zakresie pomocy państwa ułatwiające dostęp do finansowania w dobie kryzysu finansowego i gospodarczego* (DzU UE, 2009/C 16/01).

⁴ Komunikat Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: *W jaki sposób przezwyciężyć piętno porażki poniesionej w działalności gospodarczej (...)*, Bruksela 5.10.2007.

W projektowanym rozwiązaniu ISR wyróżnić można cztery podstawowe funkcje. Pierwsza z nich ma charakter trwały (jest realizowana w sposób ciągły), a trzy pozostałe mają charakter kontekstowy i incydentalny (są uruchamiane w przypadku wystąpienia oznak kryzysu lub istotnego spowolnienia gospodarczego).

Narzędzia, jakie będą wykorzystywane w ramach zinstytucjonalizowanego systemu ISR są pochodną funkcji, jakie instrument ten będzie pełnił, a których odzwierciedlenie stanowią cztery komponenty systemu ISR, tj.:

- komponent monitorowania:
 - system wczesnego ostrzegania,
 - przetworzone dane o stanie gospodarki,
 - wyniki monitoringu stanu gospodarki;
- komponent programowania:
 - rekomendacje dla polityk publicznych,
 - przygotowanie polityk publicznych;
- komponent implementacyjny:
 - wspólnotowe ramy prawne w zakresie pomocy państwa ułatwiające dostęp do finansowania,
 - narzędzia polityki drugiej szansy,
 - narzędzia restrukturyzacji przedsiębiorstw;
- komponent ewaluacyjny:
 - ewaluacja narzędzi implementacyjnych ISR,
 - ewaluacja systemu ISR.

Istota wykrywania stanów zagrożenia

Zgodnie z koncepcją Instrumentu Szybkiego Reagowania, jego podstawową funkcją będzie bieżące monitorowanie i analizowanie sytuacji przedsiębiorstw i branż gospodarki oraz informowanie i inicjowanie działań zaradczych w przypadku, kiedy sytuacja przedsiębiorstw pogarsza się. W celu realizacji tak zarysowanej funkcji proponuje się wdrożenie narzędzi: *System wczesnego ostrzegania* oraz *Dane przetworzone o stanie gospodarki* i *Wyniki monitoringu stanu gospodarki*.

W zakresie wczesnego wykrywania stanów zagrożenia przedsiębiorstw, powszechnie wykorzystuje się modele predykcji bankructwa, bazujące na analizie dyskryminacyjnej. Jest ona metodą statystyczną stosowaną w rozwiązywaniu problemów klasyfikacyjnych zbiorów o zróżnicowanych cechach. Zmienne dyskryminacyjne w sposób wyrazisty różnicują (dyskryminują) zbiorowość obiektów. Za miarę zróżnicowania zbiorowości obiektów przyjmuje się mierniki wyrażające stosunki wielkości zróżnicowania (odległości) między grupami – do wielkości zróżnicowania wewnątrz grup. Wartość funkcji dyskryminacyjnej stanowi sumę iloczynów zmiennych (czyli wskaźników charakteryzujących kondycję przedsiębiorstw) oraz statystycznie wyznaczanych parametrów funkcji, czyli wag tych wskaźników.

Ustalana na podstawie cech klasyfikowanego obiektu wartość funkcji dyskryminacyjnej – przez porównanie z wartością graniczną – daje odpowiedź na pytanie, do której grupy należy badany obiekt.

Dotychczasowe badania wskazują, że nie ma jednego, słusznego i najlepszego modelu oceny wykrywania stanów zagrożenia przedsiębiorstwa – *Systemu wczesnego ostrzegania*. Ze względu na liczbę wskaźników wykorzystywanych do oceny jego kondycji finansowej, istnieją możliwości tworzenia modeli różniących się zestawem zmiennych oraz współczynnikami wagowymi, ale mimo to wykazujących zbliżoną zdolność klasyfikacyjną.

Badania wskazują ponadto, że liczba zmiennych nie jest czynnikiem przesądzającym o jakości modeli dyskryminacyjnych. Modele z kilkunastoma zmiennymi nie wykazują zdecydowanie wyższej trafności klasyfikacji od modeli z mniejszą liczbą zmiennych. Liczba zmiennych ma natomiast wpływ na możliwości analityczne modelu.

Struktura działań w programie pilotażowym ISR

Dla potrzeb realizacji programu pilotażowego przyjęto, że projekt ISR będzie zasilany danymi liczbowymi i informacjami dostarczonymi przez przedsiębiorstwa zainteresowane uzyskaniem wsparcia w postaci pomocy publicznej. Będą one gromadzone za pośrednictwem internetowego systemu rejestracji przedsiębiorstw, w postaci formularza działającego „on-line”.

Dla wyznaczenia okresu analizy przyjęte zostały dwa współistniejące kryteria: dla potrzeb oceny spełnienia wymogów przedsiębiorstwa niezagrażonego (naboru do projektu) oraz dla potrzeb analizy porównawczej i prowadzenia monitoringu w ramach projektu ISR.

W ramach pierwszego kryterium przyjęto datę 1 lipca 2008 roku, jako cezurę czasową dla wyznaczenia dwóch podokresów: poprzedzającego i następującego⁵. Jako przedziały czasu zawarte w ramach tak zdefiniowanego okresu przyjęte zostały kwartały – cztery dla podokresu poprzedzającego cezurę czasową oraz cztery następujące po przyjętej cezurze czasowej:

2007		2008				2009				2010				2011 ...i dalsze						
III	IV	I	II	Cezura 1.07.	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV		
Weryfikacja stanu zagrożenia						Ocena poziomu zagrożenia				Analiza porównawcza i monitoring										

⁵ Zgodnie z treścią Komunikatu Komisji: *Tymczasowe wspólnotowe ramy prawne w zakresie pomocy państwa ułatwiające dostęp do finansowania w dobie kryzysu finansowego i gospodarczego* (DzU UE, 2009/C 16/01, punkt 4.2.2.c), pomoc może być przyznana przedsiębiorstwom, które nie były zagrożone w dniu 1 lipca 2008 r. oraz nie będąc zagrożonymi w tym dniu, znalazły się później w takiej sytuacji w wyniku światowego kryzysu finansowego i gospodarczego.

Proces kwalifikacji przedsiębiorstw objął trzy etapy: weryfikację wymogów uczestnictwa, ocenę stanu i wyników finansowych – narzędzia wielowymiarowe, wskaźnikową ocenę kondycji finansowej.

Warunki wyjściowe – pierwszy etap kwalifikacji

W ramach pierwszego etapu kwalifikacji występują dwa elementy procedury⁶:

- niewypełnienie definicji przedsiębiorstwa zagrożonego,
- niewypełnienie definicji „typowych oznak” zagrożenia (wyłącznie dla przedsiębiorstw dużych).

Za przedsiębiorstwo zagrożone jest uznane przedsiębiorstwo (ocena punktowa „zero – jeden”):

- w przypadku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, jeżeli ponad połowa jej zarejestrowanego kapitału została utracona, w tym ponad jedna czwarta tego kapitału w okresie poprzedzających 12 miesięcy,
- w przypadku spółki, której przynajmniej niektórzy członkowie są w sposób nieograniczony odpowiedzialni za długi spółki, jeżeli ponad połowa jej kapitału według sprawozdania finansowego została utracona, w tym ponad jedna czwarta w okresie poprzedzających 12 miesięcy,
- niezależnie od rodzaju spółki – jeżeli spełnia ona kryteria w prawie krajowym w zakresie podlegania zbiorowej procedurze upadłościowej.

Dla celów kwantyfikacji „typowych oznak” zagrożenia przyjęto przeprowadzenie testu sprawdzającego w zakresie wystąpienia trwałej tendencji w okresie objętym analizą, a zestaw miar objął: indeks tempa zmian przychodów ze sprzedaży, indeks tempa zmian aktywów, indeks tempa zmian kapitału własnego, indeks tempa zmian rentowności sprzedaży.

Przyjęte zasady wyznaczania oceny zmian wartości danego wskaźnika obejmują:

- odniesienie się do wartości indeksów tempa w kolejnych przedziałach czasu, tylko w podokresie poprzedzającym przyjętą cezurę czasową,
- ocenianie, któremu podlega liczba dodatnich wartości indeksów tempa, bez względu na moment ich wystąpienia w analizowanym podokresie,
- przypisanie wartości „jeden” dla dodatnich wartości indeksów tempa oraz „zero” dla wartości ujemnych,
- ustalenie oceny łącznej zgodnie z zasadą: cztery, trzy i dwa plusy z czterech oznacza 1, w pozostałych przypadkach wynik oceny wynosi 0.

Ocena końcowa powyższego elementu obliczana jest jako iloczyn logiczny wartości ocen poszczególnych wskaźników objętych analizą.

⁶ *Wytyczne wspólnotowe dotyczące pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw* (DzU UE, 2004/C 244/10).

W wyniku przeprowadzenia oceny w ramach pierwszego etapu, przedsiębiorstwo uzyskuje ocenę bazującą na dwóch elementach prowadzonej procedury weryfikacyjnej, a wynik ustalany jest jako iloczyn logiczny ocen poszczególnych elementów procedury. Wartość liczbową równą „jeden” oznacza spełnienie stawianych wymogów, zaliczenie do zbioru analitycznego projektu i umożliwienie przejścia do drugiego etapu kwalifikacji.

Ocena stanu zagrożenia – drugi etap kwalifikacji

Drugi etap kwalifikacji podmiotów polega na ocenie stopnia zagrożenia przedsiębiorstwa, z wykorzystaniem wielowymiarowych dyskryminacyjnych modeli predykcji bankructwa przedsiębiorstw, wzorcowych układów nierówności oraz wskaźnika ogólnej sytuacji finansowej.

Ocena stopnia zagrożenia bankructwem bazuje na następujących założeniach:

- analiza prowadzona jest z wykorzystaniem narzędzi wielowymiarowych dla podokresu poprzedzającego przyjętą cezurę czasową, jest elementem testu sprawdzającego w zakresie kwalifikacji podmiotów, a sformułowana na jej podstawie ocena decyduje o zakwalifikowaniu podmiotu do projektu,
- prowadzona ocena w ramach podokresu następującego po przyjętej cezurze czasowej służy do ustalenia listy rankingowej podmiotów zakwalifikowanych do projektu,
- wszelkie stosowane oceny mają na celu przypisanie poszczególnym podmiotom wartości punktowych, orientujących podmiot w zbiorze analitycznym projektu.

Pierwszym elementem drugiego etapu procesu kwalifikacji jest wykonanie testu wykorzystującego wielowymiarowe modele dyskryminacyjne predykcji bankructwa przedsiębiorstw. Ze względu na ich konstrukcję oraz warunki zastosowania, wprowadzone jest zróżnicowanie rodzajowe przedsiębiorstw objętych analizą. W szczególności wykorzystanie modeli dyskryminacyjnych przyjęto w następującym zakresie:

- okres analizy przyjmowany do wykorzystania modeli dyskryminacyjnych obejmuje jeden rok poprzedzający przyjętą cezurę czasową, tj. cztery kwartały począwszy od 1.07.2007 r.,
- liczba stosowanych modeli obejmuje trzy, wraz z procedurą wartościowania logicznego uzyskanych wyników kwalifikacji,
- dla celów badania wykorzystuje się model Z7 INE PAN oraz Emerging Market Score Model dla wszystkich przedsiębiorstw, natomiast jako trzeci: w odniesieniu do przedsiębiorstw produkcyjnych model ZBP2 oraz dla przedsiębiorstw handlowych i usługowych model ZBP17.

⁷ Z7 INE PAN – model opracowany przez zespół pracowników Instytutu Nauk Ekonomicznych PAN pod kierunkiem E. Mączyńskiej (średnia sprawność na poziomie 94,82%); ZBP1 – model B. Prusaka (średnia sprawność na poziomie 95,71% dla przedsiębiorstw handlowych oraz 98,08% dla przedsiębiorstw usługowych); ZBP2 – model B. Prusaka (średnia sprawność na poziomie 92,36% dla przedsiębiorstw produkcyjnych); Emerging Market Score Model – wersja modelu E. Altmana, opracowana dla potrzeb rynków rozwijających się (tzw. rynków wschodzących).

Przypisanie ocen punktowych do wyników uzyskanych z zastosowaniem wskazanych modeli dyskryminacyjnych odbywa się następująco:

Rodzaj modelu	Wartości nominalne wskaźnika	Ocena
Z7 INE PAN	większe od zera	+1
	równe zera	0
	mniejsze od zera	-1
EM Score Model	większe od 2,60	+1
	przedział od 1,10 do 2,60	0
	mniejsze od 1,10	-1
ZBP1	większe od 0,67	+1
	przedział od -0,13 do 0,67	0
	mniejsze od -0,13	-1
ZBP2	większe od -0,295	+1
	przedział od -0,700 do -0,295	0
	mniejsze od -0,700	-1

Końcowa ocena tego elementu procedury kwalifikacyjnej prowadzona jest z zastosowaniem testu w postaci sumy algebraicznej uzyskanych ocen punktowych. Uzyskanie przez podmiot oceny równej jeden lub wyższej oznacza zaliczenie przedsiębiorstwa do zbioru potencjalnie objętego pomocą publiczną, natomiast ocena mniejsza od jeden eliminuje podmiot z dalszej procedury kwalifikacyjnej.

Drugim elementem analizy w ramach drugiego etapu procesu kwalifikacyjnego jest zastosowanie modelu Z7 INE PAN, a jako elementy uzupełniające wykorzystuje się modele następstwa czasowego wskaźników kwantytatywnych i kwalitatywnych, jak również wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej.

Wzorcowy układ nierówności wskaźników kwantytatywnych obejmuje dynamikę zatrudnienia, aktywów, przychodów ze sprzedaży oraz wyniku finansowego brutto. Natomiast wzorcowy układ nierówności wskaźników kwalitatywnych obejmuje: dynamikę przeciętnego zaangażowania składników majątku na jednego zatrudnionego, obrotowości majątku, wydajności pracy jednego zatrudnionego, rentowności sprzedaży, rentowności majątku oraz rentowności pracy jednego zatrudnionego.

Szczegółowe warunki zastosowania narzędzi oraz definiowania oceny w ramach drugiego elementu procedury kwalifikacyjnej są następujące:

- a) okres analizy obejmuje jeden rok następujący po przyjętej cezurze czasowej – 1.07.2008 r.;
- b) maksymalna liczba punktów, jaką może uzyskać dany podmiot w ramach drugiego elementu procedury wynosi 90 pkt, które przyporządkowane są odpowiednio:
 - 60 pkt – model dyskryminacyjny,
 - 20 pkt – wzorcowe układy nierówności,

- 10 pkt – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej;
- c) przypisanie liczby punktów do uzyskanych wyników oceny uwzględnia całą rozciągłość przedziału wartości – od minimalnej do maksymalnej – w ramach kolejno stosowanych narzędzi;
- d) uzyskana w ramach tego elementu procedury wartość oceny punktowej jest przenoszona do trzeciego etapu prowadzonej procedury kwalifikacyjnej.

Ponieważ model Z7 INE PAN wykazuje ujemne i dodatnie wartości wskaźnika zagrożenia bankructwem, niezbędne jest uprzednie przeliczenie jego wartości tak, aby zachowana została zasada, że najniższej wartości wskaźnika (jako liczbie ujemnej) z całego zbioru, odpowiadała wartość oceny punktowej wynosząca zero. Natomiast najwyższej wartości wskaźnika (jako liczbie dodatniej) dla całego zbioru, odpowiadała wartość oceny punktowej wynosząca 60.

Spełnienie warunku układu nierówności wskaźników kwantytatywnych sprawdzane jest odrębnie dla każdej pary kategorii ekonomicznych. Spełnienie oznacza przypisanie częściowej oceny w postaci „jeden”, natomiast w przypadku niespełnienia – przypisanie „zera”. Końcowa ocena stanowi sumę algebraiczną ocen częściowych, zatem mieści się w przedziale od 0 do 3 pkt. W dalszej kolejności dokonuje się przeliczenia uzyskanej oceny na liczbę punktów przewidzianych dla tego narzędzia analitycznego.

Spełnienie warunku układu nierówności wskaźników jakościwnych sprawdzane jest odrębnie dla każdej pary relacji ekonomicznych. Spełnienie oznacza przypisanie częściowej oceny w postaci „jeden”, natomiast w przypadku niespełnienia – przypisanie „zera”. Końcowa ocena stanowi sumę algebraiczną ocen częściowych, zatem mieści się w przedziale od 0 do 5 pkt. W dalszej kolejności dokonuje się przeliczenia uzyskanej oceny na liczbę punktów przewidzianych dla tego narzędzia analitycznego.

Sposób oceny zmian wskaźnika ogólnej sytuacji finansowej zakłada przypisanie wartości „jeden” dla dodatnich wartości indeksów tempa oraz „zero” dla wartości ujemnych. Ocenie podlega liczba dodatnich wartości indeksów tempa, bez względu na moment jej wystąpienia w danym przedziale czasu (cztery kwartały). W dalszej kolejności prowadzonej analizy dokonuje się przeliczenia uzyskanej oceny na liczbę punktów przewidzianych dla tego narzędzia analitycznego.

Efektom zakończenia prac w ramach drugiego etapu postępowania kwalifikacyjnego jest uzyskanie listy zbiorczej podmiotów (zbiór analityczny) zakwalifikowanych do przejścia do etapu trzeciego.

Analiza wskaźnikowa i ranking przedsiębiorstw – trzeci etap kwalifikacji

Ostatnim etapem w prowadzonym procesie oceny przedsiębiorstwa jest zastosowanie klasycznej, wskaźnikowej analizy sytuacji finansowej przedsiębiorstw w czterech obszarach (w każdym po cztery wskaźniki analityczne): rentowności, płynności, sprawności działania, zadłużenia.

Wynik przeprowadzonej analizy i sformułowanej następnie oceny daje możliwość rozdysponowania każdemu zakwalifikowanemu do zbioru przedsiębiorstwu z etapu drugiego 10 punktów oceny, które przydziela się odpowiednio następującym grupom wskaźników: płynności – 3 pkt, zadłużenia – 3 pkt, sprawności działania – 2 pkt, rentowności – 2 pkt. W celu przypisania punktów w ramach czterech grup wskaźników kolejno dokonuje się przeliczenia uzyskanej oceny danego obszaru na liczbę punktów przewidzianych dla tego narzędzia analitycznego, zachowując zasadę, że przypisanie liczby punktów do uzyskanych wyników oceny ma uwzględniać całą rozciągłość przedziału wartości (od minimalnej do maksymalnej) w ramach kolejnych obszarów analizy finansowej.

Efektom zakończenia prac w ramach trzeciego etapu postępowania kwalifikacyjnego jest uzyskanie listy rankingowej przedsiębiorstw. Wskazanie podmiotów kwalifikujących się do udzielenia pomocy w ramach danej edycji projektu (podmioty w najtrudniejszej sytuacji ekonomiczno-finansowej będą znajdować się na najniższych miejscach listy rankingowej) dokonywane jest przy uwzględnieniu kryteriów: analizy zagęszczenia wyników rankingu dla zbioru przedsiębiorstw, celów i charakteru pomocy w ramach projektu ISR, rodzaju przedsiębiorstw (małe/średnie/duże), przynależności branżowej, wysokości środków dostępnych dla danej edycji oraz jednostkowej pomocy dla danego instrumentu.

Podsumowanie

Budowa rozwiązania systemowego ISR stanowi poważne zamierzenie, a jego koncepcja nie jest jeszcze w pełni ukształtowana – znaczący wpływ na nią będą mieć wyniki ewaluacji programu pilotażowego (projektu) ISR. Architektura systemu ISR jest wielopoziomowa, a konstytuują ją podmioty o zróżnicowanych zasobach, także o zróżnicowanych i przeciwstawnych zachowaniach. Wyróżnić w niej można cztery poziomy, od premiera i Rady Ministrów, ministrów resortowych, przez wyspecjalizowane agendy (ARP, PARP), do samorządów województw.

Wskazani instytucjonalni uczestnicy systemu ISR pełniliby w systemie zróżnicowane, ale komplementarne względem siebie funkcje. Operatorem systemu ISR powinna stać się jednostka funkcjonująca w ramach Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP). Można ją określić jako Centrum Monitorowania Zmiany Gospodarczej. Jednostka ta, pełniąc funkcję analityczno-projekcyjną i koordynacyjną, byłaby odpowiedzialna za wykonywanie czterech podstawowych zadań systemu ISR, tj. monitorowania, prognozowania, koordynacji i ewaluacji. Realizacja zadań Centrum powinna odbywać się w formule sieciowej, tj. Centrum powinno prowadzić zarówno własne analizy i badania, jak i współpracować z krajowymi i regionalnymi ośrodkami badania procesów zmiany gospodarczej i oceny zjawisk rynku pracy (np. obserwatoria tworzone przez samorządy województw oraz obserwatoria konstytuowane w ramach organizacji pracodawców).

Literatura

- Altman E.I.: *Revisiting credit scoring models in Basel 2 environment*, Nowy York 2002.
- Altman E. I.: *The Use of Credit Scoring Models and the Importance of a Credit Culture*, 2003, [<http://pages.stern.nyu.edu/>].
- Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej nr: C 368 z 23.12.1994 r., C 283 z 19.9.1997 r., C 288 z 9.10.1999 r., C 244 z 1.10.2004 r., L 214 z 9.08.2008 r., C 16 z 22.01.2009 r.
- Ekonomiczne i prawne aspekty upadłości przedsiębiorstw*, red. B. Prusak, Difin, Warszawa 2007.
- Komunikat Komisji do Rady Europejskiej, *Europejski plan naprawy gospodarczej*, Bruksela 26.11.2008.
- Komunikat Komisji do Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, *W jaki sposób przezwyciężyć piętno porażki poniesionej w działalności gospodarczej – działania na rzecz polityki drugiej szansy – realizacja partnerstwa lizbońskiego na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia*, Bruksela 5.10.2007.
- Komunikat Komisji, *Tymczasowe wspólnotowe ramy prawne w zakresie pomocy państwa ułatwiającej dostęp do finansowania w dobie kryzysu finansowego i gospodarczego*, (DzU UE, 2009/C 16/01).
- Komunikat Komisji, *Wytyczne wspólnotowe dotyczące pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw* (DzU UE 2004/C 244/02).
- Kukoc K., Regan D.: *Measuring entrepreneurship*, Economic Roundup Summer, The Australian Treasury, 2008.
- Mączyńska E., Zawadzki M.: *Dyskryminacyjne modele predykcji bankructwa przedsiębiorstw*, „*Ekonomista*” 2006, nr 2.
- Schwartz A.: *Normative Theory of Business Bankruptcy*, Paper 32, Yale University 2004, <http://law.bepress.com/>.
- Założenia Instrumentu Szybkiego Reagowania oraz strategia jego wdrażania w Polsce*, opracowanie przygotowane w ramach Zadania 1, etap 1 i 2 projektu ISR, Małopolska Szkoła Administracji Publicznej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków 2009, maszynopis powielony.
- Zarzecki D.: *O metodach oceny zagrożenia bankructwem i możliwościach ich wykorzystania*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2000.
- Zelek A.: *Zarządzanie kryzysem w przedsiębiorstwie*, Instytut Organizacji i Zarządzania w Przemysle „ORMASZ”, Warszawa 2003.

dr Jarosław Kaczmarek
Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
Katedra Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw

Streszczenie

Przy nieprzypisywaniu sile interwencji państwa w gospodarkę dominującej roli, specyfika okresu turbulencji w globalnym systemie ekonomicznym stawia dodatkowe zadania przed bezpośrednią polityką strukturalną. Aby mogły one być spełnione, niezbędne jest dla celów określonego reagowania na negatywne zjawiska w gospodarce tworzenie narzędzi stałej analizy kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw. Wynikiem ocen budowanych na podstawie tak przeprowadzanych analiz jest podejmowanie działań wspierających procesy restrukturyzacji przedsiębiorstw.

Opracowywane obecnie założenia systemu Instrumentu Szybkiego Reagowania (ISR) oraz strategia jego wdrażania w Polsce stanowią przedstawienie propozycji celów, zasad i funkcji oraz narzędzi, które konstytuować będą podstawę dla instytucjonalizacji nowego systemowego rozwiązania służącego wspieraniu procesów restrukturyzacji przedsiębiorstw. Formułowane propozycje mają charakter kierunkowy, a przyjęte założenia poddane zostaną praktycznej weryfikacji, która nastąpi poprzez realizację projektu Instrumentu Szybkiego Reagowania. Wyniki tego projektu posłużą ostatecznie do przedstawienia całościowej koncepcji systemu Instrumentu Szybkiego Reagowania.

THE QUALIFICATION'S ASSESSMENT OF COMPANIES IN THE RAPID REACTION FACILITY

Summary

In the environment in which the government's (the state's) intervention does not play a dominant role in the economy, the direct structural policy faces additional challenges in the period of the global economic upheaval. In order to meet such challenges, it is necessary to respond to negative phenomena and develop tools for the continuous monitoring of companies' economic and financial standing. The results of such analyses lead to taking specific measures in support of restructuring processes of companies.

The currently developed procedures for the Rapid Reaction Facility (RRF) and its implementation strategy in Poland present the proposed objectives, principles, functions and tools which constitute a basis for the institutionalization of the new systemic solution in support of restructuring of companies. The formulated proposals indicate certain trends, and the adopted solutions will be subject to practical verification through implementing the concept of the Rapid Reaction Facility. Eventually, the results of the project will contribute to the presentation of the overall concept of RRF.

